

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

Zoeken in tijdschrift LES

Zoeken

Over motivatie bij afstandsleren in NT2

[Annelies Coupé](#), [Ellen Simon](#)

3 december 2020

Samenvatting

NT2-docenten schakelen in coronatijd tussen klaslessen en afstandslessen. Ze scholen zich bij en wisselen tips uit over deze nieuwe vorm van lesgeven. Maar hoe voelen de cursisten zich bij dit afstandsleren? Welke factoren beïnvloeden hun motivatie? Waarmee hebben ze het lastig? De auteurs interviewden een aantal NT2-cursisten in Vlaanderen. Wat kunnen we uit hun ervaringen leren voor afstandsleren in het NT2-onderwijs?

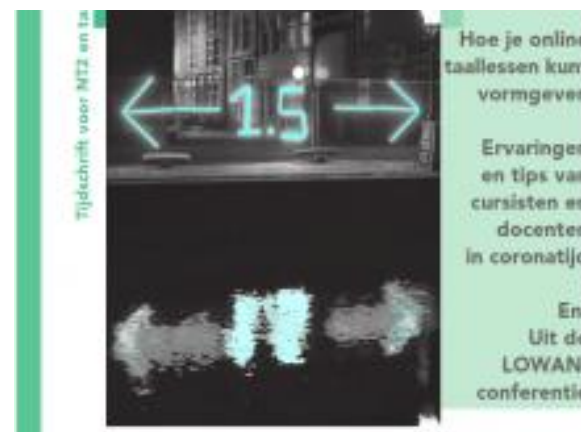
Trefwoorden

[Afstandsleren/](#) [Cursisten aan het woord/](#) [Motivatie/](#) [Inburgering/](#) [Onderzoek](#)

Plots niet meer naar de NT2-klas

In december 2019 was de wereld getuige van een uitbarsting van een nieuwe ziekte die de naam COVID-19 kreeg. Na enkele maanden onzekerheid verklaarde de Wereldgezondheidsorganisatie in maart 2020 dat het om een pandemie ging. Dat had zware gevolgen voor alle lagen van de maatschappij in België en Nederland, en dus ook voor het onderwijs. Fysiek contact met mensen buiten een beperkte kring was niet toegelaten. Ook leren in klaslokalen was dus niet langer mogelijk. Afstandsleren werd even de nieuwe norm. Voor nieuwkomers in Vlaanderen die lessen Nederlands als Tweede

[AGENDA](#) [ABONNEMENTEN](#) [COLUMN](#)
[CURSISTEN](#) [TWITTER](#)

ADVERTENTIE

LINK+

voor hogeropgeleiden 0 → A2

- toegankelijke e-learning
- directe feedback
- uitgebreide docentondersteuning

Zelf schrijven in LES?
Klik hier ►

COLUMN

Spelenderwijs, aflevering 2: Mini Travel Katupri.

In de column **Spelender- wijs** bespreken Sandy Posthumus Meyjes en Ellis Delken elke twee maanden een spel dat je in de taal kunt inzetten. Deze keer laten ze het kaartspel **Mini Travel Katupri** zien.

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

[Zoeken](#)

we ontmoeten sterk gemotiveerde cursisten, maar staan ook vast dat heel wat cursisten worstelden met het gebrek aan structuur en een gevoel van verbondenheid misten.

Welke factoren beïnvloeden hun motivatie? Waarmee hebben ze het lastig?

Motivatie en taalverwerving

Dankzij het werk van de Canadees Robert Gardner wordt er sinds de jaren 50 meer aandacht geschonken aan de rol van motivatie bij vreemdetaalverwerving. Gardner wees erop dat het leren van een taal geen sociocultureel neutraal gegeven is. Het leerproces wordt namelijk beïnvloed door een reeks psychologische, sociale, culturele en zelfs politieke factoren. Uit het onderzoek werd duidelijk dat motivatie een van de doorslaggevende factoren is om succesvol een nieuwe taal te kunnen leren. Hoe gemotiveerd iemand is om een taal te leren hangt van verschillende zaken af. Zo beïnvloedt de attitude die de leerder heeft tegenover de cultuur van de taal de motivatie om die taal te leren.

In de jaren 80 kende onderzoek naar motivatie een ommezwaai. Een verschuiving vond toen plaats van een macro- naar een microperspectief: in het onderzoek kwam de nadruk te liggen op cognitieve processen van het individu, en niet langer op het ontwikkelen van modellen die gelden voor volledige groepen van leerders. Het werk van Ema Ushioda was daarbij belangrijk: zij paste de zelfbeschikkingstheorie van Deci en Ryan toe op taalverwerving. In die theorie wordt een onderscheid gemaakt tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Wanneer een leerder intrinsieke motivatie toont, betekent dat dat hij of zij leert vanuit een eigen verlangen, bijvoorbeeld omdat hij of zij plezier haalt uit de activiteit. Wanneer een leerder daarentegen handelt uit extrinsieke motivatie, betekent dit dat hij of zij leert om een bepaald extern doel te bereiken, zoals een betere job of het vermijden van een straf.

In de jaren 80 kende onderzoek naar motivatie een ommezwaai.

Sinds begin jaren 2000 bevindt het onderzoek over motivatie zich in een nieuwe fase, waarin de nadruk ligt op het dynamische karakter van motivatie. Motivatie fluctueert constant en kan dus binnen een jaar, een week, een dag, of zelfs tijdens één les veranderen. In de huidige onzekere tijden is dit bewustzijn bijzonder relevant: de motivatie van een taalleerder kan snel kelderen, maar ze kan ook snel weer toenemen.

Verplicht afstandsleren

Om de pandemie zoveel mogelijk in te dijken was het vanaf midden maart 2020 niet langer toegelaten om les te volgen in een klascontext; afstandsleren werd de norm. Uit eerder onderzoek weten we al dat motivatie een heel belangrijke rol speelt bij afstandsleren en dat enkel leerders met een sterke intrinsieke motivatie succesvol zullen zijn.

Daarbij moet nog worden opgemerkt dat eerder onderzoek naar afstandsleren uitgevoerd werd in contexten waar leerders er zelf voor kozen om afstandsonderwijs te volgen. In de huidige context van de pandemie was afstandsonderwijs geen vrijwillige keuze: de omschakeling van afstandsonderwijs was niet de keuze van de docenten, maar ook niet van de

met daaronder een netjes gestreken bloesje oogt hij als een succesvolle zakenman.

[Lees verder](#)

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

 Zoeken

volgden NT2-les in het volwassenenonderwijs. De interviews werden in het Nederlands of het Engels afgenomen en duurden 15 tot 25 minuten, en werden getranscribeerd.

Bij de zoektocht naar participanten gaven verschillende docenten aan dat een groot deel van de cursisten meteen had afgehaakt toen de klaslessen in maart werden stopgezet. Een gebrek aan computers of (stabiele) internetverbindingen liggen wellicht deels aan de oorzaak en verklaren ook waarom docenten er soms niet meer in slaagden om hun cursisten te bereiken. Een cursist vertelt dat verschillende klasgenoten afhaakten omdat ze geen computer hadden, de kinderen hun volledige aandacht opeisten of het online leren gewoon niet zagen zitten.

De cursisten hadden verschillende moedertalen en verschillende niveaus in het Nederlands (van A2 tot C1).

Bij de geïnterviewde studenten bleek de helft eerder intrinsiek en de andere helft eerder extrinsiek gemotiveerd te zijn. Studenten die voldoening haalden uit het leerproces zelf hadden minder moeite om zich aan te passen. Bij sommige cursisten viel de enige motivatie om Nederlands te leren – vrienden maken – door de afstandslessen weg. Zo interviewden we een dertigjarige Iraanse man, die nog maar één jaar in België is. Hij wilde Nederlands leren om mensen te leren kennen en vrienden te maken en gaf dan ook meerdere keren aan dat hij gedemotiveerd was en geen (online) lessen meer wilde volgen, nu die motivatie wegviel. Hij nam zich voor de draad weer op te nemen als de klaslessen weer zouden opstarten.

Bij sommige cursisten viel de enige motivatie om Nederlands te leren – vrienden maken – door de afstandslessen weg.

Sommige cursisten bleken actief bezig te zijn met het opkrikken van hun eigen motivatie. Ze namen zich voor vol te houden en niet gedemotiveerd te raken door een slechtere dag:

H: 'Soms ben ik gedemotiveerd. Elke dag ben ik gedemotiveerd een beetje, maar ik moet sterk zijn en sterk houden, ja.'

J: 'Ik heb – ik volg mijn planning en ja, soms beetje trager of moeilijker, maar ja... is normaal. Ik weet dan op ander moment gaat weer beter.'

Uitdagingen: structuur, verbondenheid en interactie

In het algemeen bleek afstandsleren drie uitdagingen met zich mee te brengen.

Allereerst missen vele cursisten de structuur die de les bood in hun week. Vooral voor beginnende cursisten, die nog niet lang in België waren, bleek die structuur belangrijk. Zo geeft een 35-jarige cursiste uit Venezuela aan dat ze het tevoren geruststellend vond dat ze wist dat ze een zeker aantal uren op school zou doorbrengen. Het klaslokaal als veilige leeromgeving en de zekerheid dat ze een aantal uren per week actief Nederlands zou leren in de klas, vielen nu weg.

Ten tweede misten cursisten een gevoel van verbondenheid met klasgenoten. Dat gevoel was tevoren een belangrijke factor in de motivatie. Cursisten voelden zich gemotiveerd door het idee dat ze tot een groep behoren en dat

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

Zoeken in tijdschrift LES

 Zoeken

verwoordde het zo:

W.: 'Ik voel mij *like a robot*, met video. (...) Geen contact.'

Sommige cursisten ervoeren door gebrek aan contact een gevoel van vervreemding.

Ten derde hadden sommige cursisten het gevoel dat ze hun spreekvaardigheid in de online lessen te weinig konden oefenen. Tijdens de online lessen bleek vooral de docent aan het woord te zijn. De cursisten konden enkel korte antwoorden geven of moesten hun microfoon uitschakelen. Daarnaast bevorderden de frequente technische problemen of haperingen de situatie zeker niet. Vooral de beginnende cursisten hadden het moeilijk omdat ze buiten de lessen vaak weinig kansen hadden om Nederlands te spreken. Daardoor hadden ze het gevoel dat ze weinig vooruitgang boekten hetgeen demotiverend werkte.

Wat kunnen we meenemen?

Inmiddels zijn de klaslessen NT2 in het volwassenenonderwijs in Vlaanderen onder strikte veiligheidsvoorwaarden weer opgestart. Toch vinden ze nog vaak plaats in combinatie met online lessen en is het niet uitgesloten dat de verspreiding van het virus in de komende maanden toch weer (even) zal nopen tot exclusief afstandsonderwijs. Daarnaast vindt er in alle lagen van de maatschappij digitalisering plaats, en dit is niet anders voor het onderwijs. Dus wat kunnen we uit dit onderzoek meenemen voor de toekomst?

Uit ons onderzoek bleek dat de cursisten de inspanningen van hun NT2-docenten enorm apprecieerden. Als ze worstelden met hun motivatie om verder Nederlands te leren lag dat voornamelijk aan het gebrek aan structuur in hun leven en het gemis van een gevoel van verbondenheid met medecursisten. Ook de beperkte interactie en het gevoel op het gebied van spreken weinig vooruitgang te boeken werkten demotiverend. We zetten hier enkele tips voor succesvoller afstandsleren op een rijtje:

- Houd afstandslessen vooral bij de lagere taalniveaus zoveel mogelijk synchroon. Op die manier zorg je ervoor dat de cursisten een vaste weekstructuur behouden. Die geeft houvast aan leerders met een beperkt sociaal netwerk en benadert de situatie bij klaslessen.
- Onderschat het belang van verbondenheid voor de motivatie van taalleren niet. Wanneer cursisten elkaar goed kennen, kunnen ze elkaar ook motiveren. Iedereen zit immers in hetzelfde schuitje. Cursisten die elkaar niet goed kennen zullen een hogere drempel ervaren om het woord te nemen in online lessen. Maak dus ook in online lessen (uitgebreid) tijd voor kennismakingsgesprekken en klasgesprekken.
- Maak aan de start van een online les duidelijk dat je interactie verwacht. Het is minder erg dat cursisten even door elkaar praten of iets zeggen terwijl de docent spreekt, dan de cursisten een hele les lang nauwelijks te horen. Vraag cursisten expliciet om hun microfoon te laten aanstaan; ze zullen dan sneller het woord nemen zoals in de klas.
- En tot slot: maak motivatie bij afstandsleren bespreekbaar. Vraag naar de motivatie van de cursisten bij online lessen. Ook hier geldt dat het cursisten kan helpen te weten dat ook anderen worstelen met motivatie.

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

Zoeken in tijdschrift LES

Zoeken

- Coupe, A. (2020). **Motivation among Dutch learners in times of Coronavirus. A qualitative study on how second language learners of Dutch experience learning in times of a pandemic.**

Masterscriptie: Universiteit Gent.

Boom © 2009-2020 Uitgeverij Boom Amsterdam

De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd:

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Op de hoogte blijven? Meld u hier aan voor de nieuwsbrief van Les.

Uw e-mailadres

→ Aanmelden

[Privacy policy](#)

[Algemene voorwaarden](#)

© 2009-2020

Boom uitgevers Amsterdam

Proefabonnement

[Nieuwsgierig naar Les? Neem geheel vrijblijvend een proefabonnement](#)

Abonnement

[Voor slechts € 54,37 ontvangt u Les vier keer per jaar én krijgt u toegang tot het volledige online archief.](#)

Redactie

Redactie Les
Prinsengracht 747
1017 JX Amsterdam

redactie@tijdschriftles.nl

Abonnementenadministratie

Boom uitgevers Amsterdam

Prinsengracht 747
1017 JX Amsterdam

Tijdschrift voor NT2 en taal in het onderwijs

 Zoeken